

1917 · 1987

В енциклопедії «Гражданская война и военная интервенция в СССР» у статті про автобронезагін імені Я. М. Свердлова сказано, що 99 чоловік з його складу нагороджені орденами Червоного Прапора. Серед тих, хто був удостоєний цієї високої революційної нагороди двічі, — наш земляк кулеметник В. С. Кіщук.

Василь Степанович народився в 1899 році у містечку Радзивилів Волинської губернії (нині — місто Червоноармійськ Ровенської області) в сім'ї робітника залізниці. Важким видалося його дитинство, довелось рано розпочати самостійний трудовий шлях. «...У 1915 році навчання я кинув у зв'язку з початком імперіалістичної війни, — пізніше писав у автобіографії В. С. Кіщук. — З сім'єю був евакуйований в Єлизаветград, де поступив слюсарем на завод і пропрацював до лютого 1917 року».

Лише після лютневої революції сім'я Кіщуків знову повернулася в рідні краї. Вісімнадцятилітньому Василю вдалося влаштуватися слюсарем на залізничну станцію Дубно. У Дубнівській фортеці в той час дислокувався 41-й Якутський батальйон. Василя часто можна було бачити серед солдатів. Він допомагав бійцям чистити зброю, вони ж пригортали його солдатською ка-

РЕВОЛЮЦІЄЮ МОБІЛІЗОВАНИЙ

Про героїчну долю Василя Кіщука

шею. Під час розмов молодий слюсар дізнавався про життя простих людей в інших місцях, про революційні настрої в армійських масах.

Залізничники Дубно радісно зустріли звістку про соціалістичну революцію в Петрограді. Але влада в цих місцях часто переходила з рук у руки різних політичних угруповань.

Та ось одного разу по містечку радісно пронеслися: «Червоні!». Це був один з червоноармійських загонів Боженка. Вперше за довгий час жителі містечка гуртом висипали на вулиці. Всюди лунали пісні, веселий сміх, на вітрі майорили червоні прапори.

Якось ремонтний поїзд, де працював Кіщук, відвідав сам В. М. Боженко. Уважно оглянувши обладнання, він запитав:

— А гармати ремонтувати зможете?

Відповідь була ствердною. З тих пір В. Кіщук став зброярем. Але йому, як і раніше, хотілося бути кулеметником. І згодом його мрія збулася. Кіщук став бійцем Першої Кінної армії, яка йшла на боротьбу з білополяками. До складу Кінармії С. М. Будьонного входив автобронезагін ім. Свердлова. Бойові машини — вантажівки «Фіат» з встановленими в кузовах кулеметами — постійно підтримували кавалерійські атаки будьонівців.

Під час одного напруженого бою Кіщук побачив, що одна з машин зупинилась. Він швидко підбіг до неї і побачив, що над убитим кулеметником схилився у шкряпній тужурні шофер. Глянувши на Кіщука, той запитав:

— Кулемет знаєш?

Василь кивнув головою.

— Тоді сідай у кузов.

Так став червоноармієць Василь Кіщук кулеметником автобронезагону ім. Свердлова. А незабаром товариші поздоровили молодого кулеметника з врученням йому ордена Червоного Прапора.

На початку 1921 року на Тамбовщині знову спалахнуло велике куркульське повстання під керівництвом есера Антонова. На його придушення у складі інших червоноармійських частин був направлений також автобронезагін ім. Свердлова.

12 травня з Кірсанова загін направився у саме лігво контрреволюції. До наміченого рубежу прибули вчасно. З великого села Бакури витягувалася довга колона небезпечної бандитської кінноти. «...Ми розвернули машини і відкрили кулеметний вогонь, — згадував пізніше бій з антоновцями В. С. Кіщук. — Раптовий напад викликав паніку в рядах бандитів — і вони почали відступати в село...».

Більше доби точився жорстокий бій з антоновцями. Розгром заколотників завершили котовці. Поразка під Бакурами показала кінець «антоновщині».

Після вдало проведеної операції загін знову повернувся до Москви, де одержав нові автомобілі. А незабаром перед ним поставили нове завдання: ліквідувати бандитизм на Південному Уралі.

Основні сили контрреволюціонерів, очолювані колишнім царським полковником Мітрясом, засіли в великому містечку Джамбейтинську. Бойові машини з ходу атакували лігво бан-

дитів, але прорвати щільне укріплення заколотників не вдалося. Тоді кілька бронемашин рушили в обхід і вдарили по ворогові з тилу. В рядах бандитів розпочалася паніка, і вони, кинувшись у степ, засіли в очереті. В. Кіщук запропонував прочесати його кулеметним вогнем. Бандити, які залишилися живими, вискакували із заростей і потрапляли до рук чекістів. У цій перестрілці було вбито главаря банди Мітряса.

За бойові заслуги, проявлені під час ліквідації банд в Уральській губернії, В. С. Кіщук був нагороджений другим орденом Червоного Прапора.

Початок Великої Вітчизняної війни застав В. С. Кіщука на посаді помічника командира мотомеханізованої бригади військ НКВС. Він хоробро бився з гітлерівцями на Південному фронті. Згодом груди В. С. Кіщука прикрасили ордени Леніна, Великої Вітчизняної війни I ступеня, Червоного Прапора та інші бойові нагороди.

Свято шанують пам'ять ветеранів війни дивізії ім. Ф. Е. Дзержинського, яка продовжує славні традиції автобронезагону ім. Свердлова. В музеї бойової слави з'єднання серед багатьох реліквій гідне місце займає фотопортрет В. С. Кіщука.

Можливо, в Червоноармійському районі хто-небудь пам'ятає Василя Степановича Кіщука? Можливо, тут живуть його родичі? Добре було б, якби вони взяли доповнити біографію відважного бійця революції.

М. СИСОЄВ.

Прапор перемоги. — 1987. — 9 липня.